

รายงานผลการตรวจราชการแบบบูรณาการรายโครงการ
ตามแผนงานบูรณาการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ
ของผู้ตรวจราชการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
รอบที่ ๒ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑

บทสรุป

การท่องเที่ยวถือเป็นภาคส่วนทางเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาภายในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาการว่างงาน เพราะสามารถสร้างงานสร้างอาชีพและกระจายรายได้ไปยังประชาชนและชุมชนทุกระดับ ปัจจุบันการท่องเที่ยวโดยชุมชนกำลังเป็นจุดเปลี่ยนของโลกแห่งการท่องเที่ยว เป็นทางเลือกใหม่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว ทุกวันนี้มีชุมชนมากมายที่เปิดตัวเองเป็นแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้คำแนะนำในการจัดการไปในทางที่ถูกต้องเหมาะสม จึงทำให้หลาย ๆ ชุมชน ยังไม่สามารถดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้ ด้วยตระหนักถึงปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรีจึงได้จัดทำ “โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน” ขึ้นตามแผนงานบูรณาการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ

ภาคตะวันออก

๑. โครงการภายใต้แนวทางการพัฒนาภาค : การเพิ่มศักยภาพภาคการท่องเที่ยวและบริการ รวม ๑ โครงการ ได้แก่ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดจันทบุรี

(๑) วัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรม

๑. เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวชุมชน
๒. เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
๓. เพื่อส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้น

(๒) ผลความคืบหน้าของโครงการ/กิจกรรม

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดจันทบุรี มี ๕ กิจกรรม ดังนี้

๑. พัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- ๑.๑ พัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน รุ่นละ ๑๐๐ คน จำนวน ๘ รุ่น (ดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ถึง วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๑)
- ๑.๒ กิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน (๑๐ ชุมชน)
 - อบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน จำนวน ๓๐๐ คน (ดำเนินการกิจกรรมที่ ๑ วันที่ ๑๘ เมษายน ๒๕๖๑ กิจกรรมที่ ๒ และ ๓ ภายในเดือนสิงหาคม – กันยายน ๒๕๖๑)

- อบรมอาสาสมัครผู้นำเที่ยวในชุมชน จำนวน ๑๐๐ คน (ดำเนินการเดือนสิงหาคม ๒๕๖๑)

- ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน จำนวน ๑๐ ชุมชน (ผู้รับจ้างกำลังดำเนินการหาข้อมูล)

๑.๓ กิจกรรมทดลองเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน รุ่นละ ๕๐ คน จำนวน ๔ รุ่น รุ่น ๑ วันที่ ๓ - ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

รุ่น ๒ วันที่ ๓๑ มีนาคม - ๒ เมษายน ๒๕๖๑

รุ่น ๓ วันที่ ๑๒ - ๑๔ เมษายน ๒๕๖๑

รุ่น ๔ วันที่ ๒๗ - ๒๙ เมษายน ๒๕๖๑

๑.๔ กิจกรรมส่งเสริมการเปิดสวนผลไม้เพื่อการท่องเที่ยว จำนวน ๑ ครั้ง (กำหนดดำเนินการ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๑)

๒. การจัดกิจกรรม “ท่องเที่ยววิถีไทย สุขใจที่เมืองจันท” (ดำเนินการวันที่ ๓ - ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ ณ วัดโบสถ์เมือง จันทบุรี)

๓. การจัดงาน “เทศกาลอาหารพื้นบ้านและของดีชุมชนจังหวัดจันทบุรี” (ดำเนินการวันที่ ๗ - ๙ กันยายน ๒๕๖๑)

๔. การจัดงาน “ท่องเที่ยววิถีไทย วิถีชุมชนชาวจันทบุรี” (ดำเนินการวันที่ ๓๑ มีนาคม - ๒ เมษายน ๒๕๖๑ ณ วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี)

๕. การจัดงาน “มหกรรมการท่องเที่ยวชุมชนจันทบุรี” ในงานเทศกาลท่องเที่ยว (ดำเนินการวันที่ ๑ - ๓ กันยายน ๒๕๖๑)

(๓) ผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวงที่ให้ไว้ในการตรวจราชการรอบที่ ๑

๑. ขอให้ปรึกษาและตรวจสอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการตั้งชื่อโครงการ เพื่อมิให้เกิดปัญหาในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณ และการเบิกจ่ายงบประมาณ และศึกษาระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพื่อให้ดำเนินการได้อย่างถูกต้อง

ผลการดำเนินการ : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรีได้ดำเนินการปรึกษาเกี่ยวกับระเบียบการเงิน งบประมาณ พัสดุ กับหน่วยงานตรวจสอบภายในจังหวัด คลังจังหวัด และประธานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ก่อนที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดในการดำเนินการ

๒. ขอให้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานท่องเที่ยวชุมชนขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) (อพท.) ที่สามารถดำเนินการจัดนำคณะผู้เกี่ยวข้องศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนในต่างประเทศ ทั้งนี้ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ให้ความสำคัญกับการบูรณาการร่วมกัน และการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นอย่างมาก

ผลการดำเนินการ : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรีได้เข้าร่วมกิจกรรมการอบรมและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งจัดโดย องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. อยู่บ่อยครั้ง อีกทั้งได้ศึกษาแนวทางการดำเนินการตลอดจนแผนยุทธศาสตร์ของ อพท. ไม่พบว่ามีการนำคณะผู้เกี่ยวข้องไปศึกษาดูงานด้านการท่องเที่ยวชุมชนในต่างประเทศแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตามในส่วนของจังหวัดจันทบุรีซึ่งเป็นจังหวัดที่มีชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชาทางจังหวัดได้มียุทธศาสตร์ในการพัฒนาเรื่องการค้าชายแดนอยู่ด้วย และมีแผนงาน/โครงการเป็นประจำทุกปี โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีโครงการที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ โครงการส่งเสริมด้านการค้า การลงทุน และการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างและขยายตลาดการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านและการค้าชายแดน กิจกรรมที่ ๑ พัฒนความสัมพันธ์กับเมืองที่ได้ลงนามบันทึกข้อตกลงเพื่อขยายฐานการค้าและวัฒนธรรมสู่ประเทศเพื่อนบ้าน กิจกรรมที่ ๒ มหัศจรรย์การค้าชายแดน จันทบุรีก้าวไกลสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งโครงการดังกล่าวสำนักงานพาณิชย์จังหวัดจันทบุรีเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ

นอกจากนี้ วิทยาลัยนาฏศิลป์จันทบุรี ซึ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม และเป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมแห่งเดียวในภาคตะวันออก ก็ยังมีโครงการเผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศอื่น ๆ เป็นประจำทุกปี โดยได้มีการทำบันทึกข้อตกลง (MOU) เรื่องการเผยแพร่แลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมประจำชาติกับประเทศต่าง ๆ ไว้บ้างแล้ว

ซึ่งหากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรีมีโครงการที่สามารถบูรณาการร่วมกับ ๒ หน่วยงานดังกล่าว ก็จะเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงรุก ทั้งทางด้านการนำสินค้าด้านการท่องเที่ยว/การท่องเที่ยวโดยชุมชนไปจัดแสดงในรูปแบบนิทรรศการที่น่าสนใจ และจำหน่ายโปรแกรมทัวร์/จองที่พัก/ร้านอาหารในราคาพิเศษ ฯลฯ เป็นการกระตุ้นและดึงดูดความสนใจให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในเมืองไทยได้มากยิ่งขึ้น

(๔) การวิเคราะห์การสนับสนุนหรือต่อยอดผลผลิตจากโครงการ/กิจกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า ในลักษณะของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาภาค และแผนงานบูรณาการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน จังหวัดจันทบุรี ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบด้วยกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชนซึ่งเป็นการเตรียมชุมชนให้มีความพร้อมสำหรับพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนในงานเทศกาลต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวสนใจมาเที่ยวงานของชุมชนในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ การส่งเสริมการเปิดสวนผลไม้เพื่อการท่องเที่ยว การจัดงานท่องเที่ยววิถีไทย สุขใจที่เมืองจันท การจัดงานเทศกาลอาหารพื้นบ้านและของดีชุมชนจังหวัดจันทบุรี การจัดงานท่องเที่ยววิถีไทย วิถีชุมชนชาวจันทบุรี รวมทั้งมีการส่งเสริมด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวชุมชน เพื่อเป็นการเผยแพร่การท่องเที่ยวของชุมชนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ได้แก่ การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน การจัดกิจกรรมทดลองเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชน และการจัดมหกรรมการท่องเที่ยวชุมชนจันทบุรี

กิจกรรมต่าง ๆ ที่ดำเนินการจัดขึ้นสามารถเพิ่มมูลค่าในลักษณะของห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายของแนวทางการพัฒนาภาค และแผนงานบูรณาการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศได้เป็นอย่างดี เนื่องจาก

- มีการจัดอบรมในรูปแบบของกระบวนการกลุ่ม ทำให้ผู้เข้าอบรมได้คิดวิเคราะห์ถึงศักยภาพของแต่ละชุมชน ดึงข้อดีของชุมชนออกมานำเสนอ มีการสร้างเครือข่ายในแต่ละชุมชนเพิ่มขึ้น

- ต้นทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและผลิตผลการเกษตรของจังหวัดจันทบุรีมีมากมาย สามารถนำมาประยุกต์ใส่ไว้ในโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างหลากหลายรูปแบบ ซึ่งจะทำให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจได้มากขึ้น

- สามารถจัดทำเส้นทางท่องเที่ยวชุมชนชาวสวนผลไม้ ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้กระบวนการผลิตผลไม้ในแต่ละชนิด ตั้งแต่ขั้นตอนการปลูกจนถึงการได้ผลผลิต สามารถนำไปปลูกที่อื่น ๆ ได้

- นักท่องเที่ยวได้พบกับสิ่งดี ๆ ในจังหวัดจันทบุรีหลายรูปแบบ ตั้งแต่ อากาศดี ทิวทัศน์สวยงาม รับประทานพืชผักสมุนไพรในท้องถิ่น ทานผลไม้ที่มีคุณภาพ ทานอาหารทะเลสด ๆ ฯลฯ
 - เรียนรู้กระบวนการแปรรูปพืช ผัก ผลไม้ และอาหารทะเล
 - สร้างเครือข่ายด้านการค้าขายผลิตภัณฑ์ ผลผลิตต่าง ๆ ของจันทบุรีกับนักท่องเที่ยว
 - ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นทั้งในชุมชน ในจังหวัด ในภูมิภาค และในประเทศ
- สามารถเขียนเป็นลักษณะห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) ได้ดังนี้

ต้นน้ำ	กลางน้ำ	ปลายน้ำ
๑. การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวโดยชุมชน <ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาบุคลากรด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน - เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการท่องเที่ยวชุมชน - อบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำเส้นทางและโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชน - อบรมอาสาสมัครผู้นำเที่ยวในชุมชน 		<ul style="list-style-type: none"> - กิจกรรมส่งเสริมการเปิดสวนผลไม้เพื่อการท่องเที่ยว - ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน - กิจกรรมทดลองเที่ยวตามเส้นทางท่องเที่ยวชุมชน
	๒. การจัดกิจกรรม “ท่องเที่ยววิถีไทย สุขใจที่เมืองจันท”	
	๓. การจัดงาน “เทศกาลอาหารพื้นบ้านและของดีชุมชนจังหวัดจันทบุรี”	
	๔. การจัดงาน “ท่องเที่ยววิถีไทย วิถีชุมชนชาวจันทบุรี”	
		๕. การจัดงาน “มหกรรมการท่องเที่ยวชุมชนจันทบุรี”

(๕) การประเมินความสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแนวทางการพัฒนาภาค และแผนงานบูรณาการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับเศรษฐกิจภายในประเทศ และประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดจันทบุรี ประกอบไปด้วยกิจกรรมย่อยต่าง ๆ หลายกิจกรรม ซึ่งแต่ละกิจกรรมก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนอย่างแท้จริง จากการได้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ถือได้ว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้สำเร็จลุล่วงตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้ อีกทั้งในด้านของความคุ้มค่าของผลผลิตที่ได้กับงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการก็ถือได้ว่าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน โดยสามารถประหยัดงบประมาณลงได้ส่วนหนึ่ง ในขณะที่จำนวนผลผลิต (ผู้เข้าร่วมกิจกรรม) มากขึ้นกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้จากแบบประเมินผลของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการ ยังแสดงให้เห็นว่าการดำเนินโครงการนี้มีประสิทธิผลเป็นอย่างมาก เพราะผู้ที่เข้ากิจกรรมในแต่ละครั้งจะได้รับ

ประโยชน์มากกว่าที่คาดหวัง ทั้งด้านการได้รับความรู้ ความเข้าใจ และแง่คิดดี ๆ จากวิทยากรการได้ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการได้ไปศึกษาดูงานในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนอื่น ๆ ทำให้เกิดแรงบันดาลใจและมีความกระตือรือร้นที่จะรวมตัวกันดำเนินการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนกันเป็นอย่างมาก

ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการดำเนินกิจกรรม/โครงการ สามารถจำแนกได้ดังนี้

- ชุมชนมีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนมากขึ้น
- เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนในจังหวัดจันทบุรี
- สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานเป็นระบบมากยิ่งขึ้น
- ชุมชนสามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว
- คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- คงไว้ซึ่งวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันดีงามของชุมชน และสามารถเผยแพร่สู่นักท่องเที่ยวในระดับ

สากล

(๖) ปัญหาอุปสรรค ข้อจำกัดในการดำเนินการ

ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – เดือนสิงหาคม ๒๕๖๑ จังหวัดจันทบุรีโดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดจันทบุรีได้มีการจัดโครงการตามนโยบายของรัฐบาล ได้แก่ โครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี โครงการหมู่บ้านท่องเที่ยว OTOP Village และโครงการตลาดประชารัฐจังหวัดจันทบุรี ซึ่งส่งผลกระทบกับการดำเนินโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดจันทบุรีเป็นอย่างมาก ทั้งเรื่องของระยะเวลาการจัดกิจกรรม คณะวิทยากร รวมถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชุมชนด้านการท่องเที่ยว ที่ต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางสำนักงานพัฒนาชุมชนจัดขึ้น ทำให้การดำเนินการจัดกิจกรรมในโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนจังหวัดจันทบุรีบางกิจกรรมต้องล่าช้ากว่ากำหนด

๒. ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกระทรวง

จากการที่สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรีเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ซึ่งเป็นโครงการใหญ่และสามารถเข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึง และเข้าร่วมกิจกรรมกับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ทำให้สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดจันทบุรี มองเห็นกระบวนการทำงานร่วมกับชุมชน ซึ่งมีระบบขั้นตอนต่าง ๆ ที่ค่อนข้างชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบโครงการ มีโอกาสเรียนรู้ด้านกระบวนการทำงานร่วมกับชุมชนให้มากขึ้น ส่งผลให้การทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น